

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร

Participation in the Operations of Farmer Housewife Group Members

in Takua Thung District, Phang Nga Province

อรวรรณ พานิกอร์ (Orawan Panikorn)¹ บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)²นาริรัตน์ สิริสาร (Nareerut Seerasarn)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร 2) ความรู้ และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร 3) การมีส่วนร่วมและแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร 4) การได้รับการสนับสนุน ปัญหา และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร 5) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร ที่จดทะเบียน จัดตั้งไว้กับกรมส่งเสริมการเกษตรจนถึงปี พ.ศ. 2562 จำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 239 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรทาร์โร ยามาเน่ ที่ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้จำนวน 150 คน สุ่มตัวอย่างแบบง่าย จัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ผลการวิจัยพบว่า 1) สมาชิกกลุ่มมีอายุเฉลี่ย 51.13 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.17 คน ประกอบอาชีพการทำสวนเป็นอาชีพหลัก มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มเฉลี่ย 9.91 ปี มีรายได้ในภาคเกษตรเฉลี่ย 84,624.14 บาทต่อปี และผลตอบแทนจากการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรได้รับเป็นเงินปันผล 2) ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอยู่ในระดับมาก โดยในด้านงานรวมและบทบาทด้านสังคม ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งความรู้ในระดับปานกลาง จากสื่อกลุ่มและสื่อออนไลน์ 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอยู่ในระดับมาก ในประเด็นการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การลงทุนและการปฏิบัติงาน และด้านแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอยู่ในระดับมาก ต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตและต้องการเครือข่ายการตลาด 4) การได้รับการสนับสนุนของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และเจ้าหน้าที่รัฐ เช่น ครู นักพัฒนาชุมชน ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีปัญหาได้แก่ สมาชิกขาดเงินลงทุนหรือลงหุ้น ไม่มีความรู้ด้านการวางแผน ข้อเสนอแนะ คือ เสนอให้มีกิจกรรมปรับทัศนคติและการมอบหมายกลุ่มให้เป็นทิศทางเดียวกัน 5) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ระดับความรู้ของสมาชิก แรงจูงใจ การได้รับการสนับสนุน และระดับปัญหาในการมีส่วนร่วม

คำสำคัญ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จังหวัดพิจิตร

¹ หลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
orawan_hort@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bumpen.keo@stou.ac.th

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช seerasarn@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study 1) basic personal, social, and economic factors of farmer housewife group members 2) knowledge and knowledge resources regarding the operation of farmer housewife group members 3) participation and motivation in the participation of the operation of farmer housewife group members 4) the support received, problems, suggestions in the participation extension of farmer housewife group members 5) factors relating to the participation in the operation of farmer housewife group members The population of this research was 239 members of farmer housewife group in Takua Thung District, Phang Nga Province who had registered with the agricultural extension department up until the year 2019. The sample group size of 150 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.05 and simple random sampling method. Data was collected through conducting interviews. Statistics used in the analysis included frequency, percentage, minimum value, maximum value, standard deviation, and multiple regression analysis. The results of the research showed that 1) members of the group had the average age of 51.13 years and mostly had married status. They completed grade 6 in primary school education with the average of household members of 4.17 people. The members were mainly farmers with the average membership time of 9.91 years. Their average income in the agricultural sector was 84,624.14 Baht per year and their returns from the operation of the farmer housewife group were in the form of dividend fund. 2) The members had knowledge about the operation of farmer housewife group at the high level especially regarding in the aspects of gathering and social roles. Their level of information resources perception was at the moderate level especially on group media and online media aspects. 3) The participation in the operation of farmer housewife group members was at the high level especially in the participation of running activities, investment and operation. In regards to the motivation in the participation of farmer housewife group members, it was at the high level especially about the need to improve their quality of life and marketing network. 4) The receiving of supports from officers was at the moderate level specifically from agricultural extension officers and government officers such as teacher, community developer. Problems regarding the participation in the operation, overall, were at the low level. Problems included members lacked of funding for investment or buying shares and lacked of knowledge in planning. Suggestions would be to create attitude adjustment activities and to set the group goals to the same direction. 5) Factors relating to the participation in the operation of farmer housewife group members with statistically significant value were such as knowledge level of members, motivation, the receiving of support, and level of problem in the participation.

Keywords: Participation in the operation, Farmer Housewife Group, Phang Nga Province

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม พลเมืองมีอาชีพทางการเกษตรเป็นพื้นฐานหลัก สตรีหรือแม่บ้านเกษตรกรในชนบทได้มีบทบาทเพิ่มมากขึ้น ทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคม และความมั่นคงทางด้านการเกษตร และเป็นกำลังสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำงานส่งเสริมการเกษตรสามารถบรรลุผลสำเร็จได้เร็วขึ้น บทบาทสตรีไทยในยุคไทยแลนด์ 4.0 ไม่ว่าหญิงหรือชายไม่มีความแตกต่าง ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะผู้หญิงต้องเปิดโอกาสให้ตัวเอง ได้เผชิญกับสิ่งใหม่ๆ ที่ท้าทาย ไม่หยุดที่จะเรียนรู้ ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย โดยเฉพาะยุคไทยแลนด์ 4.0 ต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ซึ่งการเรียนรู้ในระบบอาจไม่เพียงพอ ต้องแสวงหาความรู้อื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ภาษา และเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อพัฒนาตนเองให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น (สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, น.38) สตรีเกษตรกรนั้นมีบทบาทสำคัญต่อครอบครัว สังคม การเกษตรของไทยเราในชนบท ทั้งต่อความอยู่รอดของครอบครัวการดูแลสุขภาพของคนในครอบครัว และการตัดสินใจลงทุนประกอบอาชีพการเกษตร สตรีจะมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการเกษตรทุกขั้นตอนของการผลิต โดยเฉพาะการทำนา ปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ ตลอดจนเมื่อได้ผลผลิตทางการเกษตรมาแล้ว สตรียังมีบทบาทสำคัญในการแปรรูป และการถนอมอาหารจากผลผลิตทางการเกษตรอีกด้วย (บุญเลื่อน วงศ์หาญ, 2551, น. 1)

กรมส่งเสริมการเกษตรได้ให้ความสำคัญต่อบทบาทหน้าที่ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เนื่องจากในปัจจุบันกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเป็นกำลังสำคัญอย่างยิ่งในงานส่งเสริมการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร แรงงานในภาคการเกษตร หรือด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีและผู้นำชุมชน โดยในปัจจุบันการพัฒนาของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในกลุ่ม ซึ่งสมาชิกทุกคนจะมีส่วนร่วมด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การดำเนินกิจกรรม การประเมินผล และการรับผลประโยชน์ โดยสมาชิกทุกคนมีอำนาจในการตัดสินใจ การแสดงความคิดเห็น เพื่อพัฒนาให้กลุ่มประสบความสำเร็จ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ถ้ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกลุ่มใดที่ประสบผลสำเร็จแล้วต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มเป็นหัวใจหลัก

อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา เป็นอำเภอที่มีการดำเนินการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 จนถึงปี พ.ศ. 2562 โดยสามารถจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ได้จำนวน 10 กลุ่ม และมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 239 คน อย่างไรก็ตามแม้จะมีระยะเวลาในการจัดตั้งกลุ่มมาเป็นเวลานาน จากการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในอำเภอตะกั่วทุ่งที่ผ่านมา พบว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรประสบปัญหา คือ การดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ภายในกลุ่มขาดความร่วมมือในการทำกิจกรรมของสมาชิกภายในกลุ่ม ทำให้การดำเนินการต่างๆ ของกลุ่มขาดความต่อเนื่อง มีผลทำให้การส่งเสริมไม่บรรลุวัตถุประสงค์และประสบความสำเร็จเท่าที่ควร (สำนักงานเกษตรอำเภอตะกั่วทุ่ง, 2562, น. 20)

การศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา จึงเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกและคณะกรรมการของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเกษตรอำเภอตะกั่วทุ่งที่จะได้นำไปปรับใช้เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการรวมกลุ่ม ให้เกิดความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาความรู้ และแหล่งความรู้เกี่ยวกับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

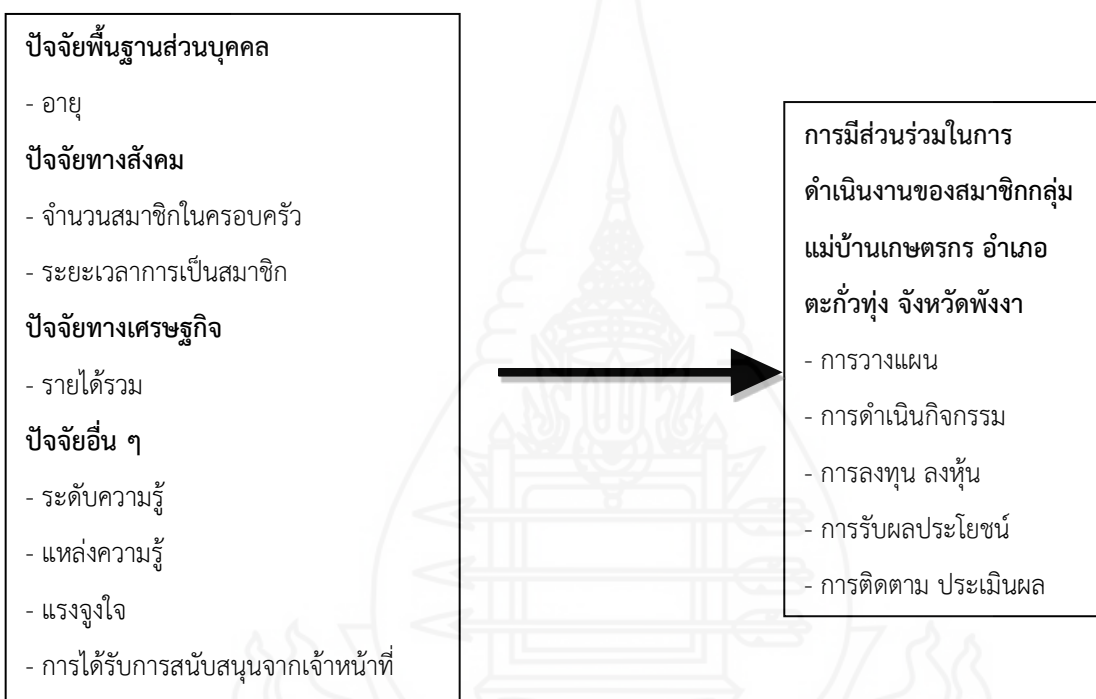
การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10
The 10th STOU National Research Conference

4. เพื่อศึกษาการได้รับการสนับสนุน ปัญหา และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
5. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้รวม และปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ แรงจูงใจ ระดับความรู้ แหล่งความรู้ การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม มีอย่างน้อย 1 ปัจจัยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา ที่จดทะเบียนจัดตั้งไว้กับกรมส่งเสริมการเกษตรไว้จนถึงปี พ.ศ. 2562 จำนวน 10 กลุ่ม จำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 239 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 โดยมีขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 ราย และทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีลักษณะคำถามทั้งแบบปลายปิด

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

และแบบปลายเปิด จำนวน 5 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุน ปัญหา และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร การทดสอบเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน นำมาแทนค่าในสูตรดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence, IOC) ได้ค่า IOC = 0.98 และทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (reliability consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาในแต่ละตอนได้ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่าง 0.795 - 0.969

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกร

สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 53.13 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส มีภูมิลำเนาตั้งรกรากมาแต่บรรพบุรุษ ส่วนมากจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.17 คน ประกอบอาชีพการทำสวนเป็นอาชีพหลัก มีอาชีพรองเป็นอาชีพรับจ้าง มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเฉลี่ย 9.91 ปี สถานภาพในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่ เป็นสมาชิกกลุ่ม เกษตรกรส่วนมากเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และไม่ได้ดำรงตำแหน่งใดๆ ทางสังคม มีรายได้เฉลี่ยในภาคเกษตร 84,624.14 บาท นอกภาคเกษตร 45,791.67 บาท รายได้รวมทั้งหมดของครอบครัวเฉลี่ย 119,866.00 บาท ค่าใช้จ่ายของครอบครัวส่วนใหญ่ ใช้เป็นค่าใช้จ่ายอุปโภค บริโภคในครัวเรือน และผลตอบแทนจากการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ส่วนใหญ่ได้รับเงินปันผล

2. ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

2.1 ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร พบว่า ในภาพรวมสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ร้อยละ 84.7 มีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่ตอบผิดมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ที่ปรึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจะมีกี่คนก็ได้ บทบาทของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไม่ได้เน้นการเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิกกลุ่มเป็นหลัก และสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป

2.2 แหล่งที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีแหล่งความรู้และระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารทั้งที่เป็นสื่อบุคคล สื่อกลุ่ม สื่อมวลชน และสื่อออนไลน์ ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาแหล่งความรู้แต่ละประเภท พบว่า ได้รับจากสื่อกลุ่ม มากกว่าสื่ออื่นๆ รองลงมาคือ สื่อออนไลน์ สื่อบุคคล และสื่อมวลชน

3. การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

3.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผนของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร พบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง 5 ประเด็น คือ การวางแผนโฆษณาประชาสัมพันธ์กลุ่ม การกำหนดต้นทุนการผลิตสินค้า การวางแผนพัฒนากลุ่ม การวางแผนด้านการเงินของกลุ่ม และการวางแผนตรวจสอบคุณภาพ/พัฒนาคุณภาพสินค้า/มาตรฐานและ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

บริการ ตามลำดับ อยู่ในระดับมาก 5 ประเด็น คือ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร การวางแผนการผลิต การวางแผนการพัฒนาทักษะความรู้ การวางแผนการแปรรูป/เพิ่มมูลค่าสินค้า และการวางแผนด้านการตลาด ตามลำดับ

3.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม พบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีส่วนร่วมในระดับมาก 7 ประเด็น คือ การมีส่วนร่วมในการผลิตสินค้า/บริการให้แก่กลุ่ม การมีส่วนร่วมในการจำหน่ายสินค้า/บริการของกลุ่ม การมีส่วนร่วมในการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้า/บริการของกลุ่ม การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสินค้า/บริการของกลุ่ม การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบคุณภาพสินค้า/บริการของกลุ่ม การมีส่วนร่วมให้การแสดงความคิดเห็นตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินงานกลุ่มที่เกิดขึ้น และการมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำในเรื่องที่มีความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษการดำเนินงานกลุ่ม ตามลำดับ อยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ การควบคุมตรวจสอบการดำเนินธุรกิจกลุ่ม

3.3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน พบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีส่วนร่วมในระดับมาก 2 ประเด็น คือ การมีส่วนร่วมในการลงแรงปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในการลงทุนหรือลงทุน ในการทำธุรกิจของกลุ่ม ตามลำดับ อยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น คือ การมีส่วนร่วมในการลงทุนด้วยวัสดุ/อุปกรณ์ หรือทรัพยากร

3.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีส่วนร่วมในระดับมากทั้ง 5 ประเด็น คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามและรับรู้ความก้าวหน้าของกลุ่ม การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานในรอบปี การมีส่วนร่วมในการติดตามและรับรู้ความก้าวหน้าของกลุ่ม การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของประธานและคณะกรรมการ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่ม ตามลำดับ

3.5 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 3 ประเด็น คือ การได้รับความรู้ ทักษะในการพัฒนาอาชีพ การได้รับการยอมรับจากชุมชนในการร่วมดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และการมีเพื่อนและเครือข่ายเพิ่มขึ้น ตามลำดับ อยู่ในระดับปานกลาง 3 ประเด็น คือ การได้รับเงินปันผลจากการร่วมดำเนินกิจกรรมกลุ่ม การได้รับผลกำไรจากการร่วมดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และการได้รับสวัสดิการจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม ตามลำดับ

4. แรงจูงใจในการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร พบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับมากทั้ง 10 ประเด็น โดยต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิต มากที่สุด รองลงมา 3 อันดับแรก คือ ต้องการเครือข่ายการตลาด ต้องการมีอาชีพเสริม ค่าตอบแทนและรายได้เสริม และต้องการความรู้และเทคโนโลยีการเกษตรแผนใหม่

5. การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่

จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในระดับปานกลาง โดยได้รับการสนับสนุน จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง คือ การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่รัฐ เช่น ครู, นักพัฒนาชุมชน และการได้รับการสนับสนุนจากผู้นำหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต. ตามลำดับ อยู่ในระดับน้อย คือ การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่บริษัทเอกชน และการได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน ตามลำดับ

6. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

6.1 ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 4 ประเด็น คือ สมาชิกไม่มีความรู้ด้านการวางแผน รองลงมาสมาชิกบางรายไม่ได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วม เช่น การฝึกฝนให้กล้าแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม การไปรับความรู้จากหน่วยงานของรัฐ สมาชิกไม่สามารถเข้าร่วมประชุมเพื่อวางแผนต่อเนื่อง และสมาชิกไม่ได้เข้าร่วมประชุมเนื่องจากเวลาว่างไม่ตรงกัน ตามลำดับ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

6.2 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม พบว่าโดยภาพรวมสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาในรายละเอียดปรากฏว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีงานประจำหรืออาชีพหลักจึงไม่มีเวลามาทำกิจกรรมของกลุ่ม รองลงมาคือสมาชิกไม่สามารถหาช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้าได้ สมาชิกขาดความรู้ด้านการพัฒนาการแปรรูปและบรรจุผลิตภัณฑ์ สมาชิกมีเวลาปฏิบัติงานไม่ตรงกัน สมาชิกขาดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในช่วงการเพาะปลูกและช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิตในภาคการเกษตร สมาชิกขาดทักษะและประสบการณ์ ตามลำดับ

6.3 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการลงทุน/การปฏิบัติงาน พบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด คือ สมาชิกขาดเงินลงทุนหรือลงทุน รองลงมาไม่มีแหล่งเงินทุน สมาชิกเป็นผู้สูงอายุการลงแรงปฏิบัติงานทำได้ไม่เต็มที่ และสมาชิกไม่ต้องการลงทุนวัสดุ/อุปกรณ์หรือทรัพยากรอื่นๆ ตามลำดับ

6.4 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อย เมื่อพิจารณาในรายละเอียดปรากฏว่า ส่วนใหญ่สมาชิกไม่ทราบเกณฑ์การประเมินผล รองลงมาสมาชิกไม่มีความรู้ และไม่เข้าใจการดำเนินงาน ทำให้ขาดการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล และสมาชิกขาดการติดตามและรับรู้ความก้าวหน้า ตามลำดับ

6.5 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาในรายละเอียดปรากฏว่า ส่วนใหญ่การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มยังไม่ให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า รองลงมามีข้อจำกัดทำให้ขาดโอกาสในการได้ไปศึกษาดูงาน/อบรม/แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มอื่นๆ กลุ่มไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งปันผลประโยชน์หรือมีการกำหนดไม่ชัดเจน ตามลำดับ

7. การทดสอบสมมุติฐานปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและปัจจัยอื่นๆ อย่างน้อย 1 ปัจจัย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10
The 10th STOU National Research Conference

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุความสัมพันธ์ของตัวแปรกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

n = 150

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ ถดถอย (b)	t	Sig.
ค่าคงที่	9.315	7.283	0.000
X ₁ = อายุ	0.088	1.435	0.153
X ₂ = จำนวนสมาชิกในครอบครัว	-0.063	-1.006	0.316
X ₃ = ระยะเวลาการเป็นสมาชิก	0.026	0.419	0.676
X ₄ = รายได้รวม	0.097	1.568	0.119
X ₅ = ระดับความรู้ของสมาชิก	0.279	2.792**	0.006
X ₆ = ระดับการได้รับความรู้จากแหล่งต่าง ๆ	-0.102	-1.378	0.170
X ₇ = ระดับแรงจูงใจ	1.719	7.005**	0.000
X ₈ = ระดับการได้รับการสนับสนุน	-1.703	3.464**	0.001
X ₉ = ระดับปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	1.094	-6.118**	0.000
R ² = 0.462 SEE = 1.483 F = 31.093 Sig. of F = 0.000			

**มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01

จากตารางที่ 1 ตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (F = 31.093 Sig. Of F = 0.000) โดยมีอำนาจพยากรณ์ประมาณร้อยละ 46.2 (R² = 0.462) และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (SEE) เท่ากับ 1.483 ส่วนผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางสังคม สภาพทางเศรษฐกิจ และระดับการได้รับความรู้จากแหล่งต่างๆ กับระดับการมีส่วนร่วม (Y) พบว่า ในค่าตัวแปรอิสระ 5 ตัวแปร มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ มี 4 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ระดับความรู้เกี่ยวกับดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ระดับแรงจูงใจ ระดับการได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ และระดับปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก 3 ตัวแปร ได้แก่ ระดับความรู้ เมื่อระดับความรู้เกี่ยวกับดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเพิ่มขึ้น การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แรงจูงใจ เมื่อระดับแรงจูงใจเพิ่มขึ้น การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม เมื่อระดับปัญหาเพิ่มขึ้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

มีความสัมพันธ์ทางลบ 1 ตัวแปร ได้แก่ การได้รับการสนับสนุน เมื่อระดับการได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่เพิ่มขึ้น การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มก็จะมีแนวโน้มลดลง สรุปเป็นสมการแสดงความสัมพันธ์ได้ ดังนี้

$$Y = 9.315 + 0.279X_5 + 1.719X_7 - 1.703X_8 + 1.094X_9$$

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

ผลจากการวิจัย พบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มีอายุเฉลี่ย 53.13 ปี สอดคล้องกับการวิจัยของวีระวิทย์ พลวีนิธิ (2556, น. 78) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มีอายุเฉลี่ย 55.52 ปี แตกต่างกับจารีพร บุตรสระเกษ (2556, น. 67) ได้ศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอำเภอนาดัง จังหวัดเลย ผลการศึกษาพบว่า มีอายุเฉลี่ย 46.38 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส มีภูมิลำเนาตั้งรกรากมาแต่บรรพบุรุษ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 สอดคล้องกับการวิจัยของวีระวิทย์ พลวีนิธิ (2556, น. 78) พบว่า ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแล้ว มีภูมิลำเนาเดิมโดยตั้งรกรากตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ และส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.17 คน แตกต่างกับวีระวิทย์ พลวีนิธิ (2556, น. 78) พบว่าจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ยอยู่ที่ 3.72 คน ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเฉลี่ย 9.91 ปี แตกต่างกับ ศุภชัย ใจยอด (2555, น. 86) ศึกษาการมีส่วนร่วมและบทบาทของสมาชิกในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอยู่ในช่วงเฉลี่ย 8.43 ปี

มีรายได้เฉลี่ยในภาคเกษตร 84,624.14 บาท นอกภาคเกษตร 45,791.67 บาท รายได้รวมทั้งหมดของครอบครัวเฉลี่ย 119,866.00 บาท แตกต่างกับ ศุภชัย ใจยอด (2555, น. 86) พบว่าสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่ มีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 2,480.48 บาท/เดือน เฉลี่ยต่อปีอยู่ที่ 29,765.76 บาท อาจเป็นเพราะสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่ทำอาชีพด้านการเกษตรเป็นอาชีพหลัก ทำให้มีรายได้นอกภาคการเกษตรไม่มากนัก

2. ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

ความรู้ของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเกี่ยวกับการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอยู่ในระดับมาก และแหล่งความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจากแหล่งความรู้ประเภทสื่อกลุ่มมากที่สุด เช่น การประชุม การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และการสัมมนา อาจเป็นเพราะเกษตรกรได้เข้าร่วมการประชุม ฝึกอบรมเกี่ยวกับโครงการของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ่อยครั้ง ทำให้ได้รับความรู้จากสื่อกลุ่มมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จำเริญ จันทระประภา, (ม.ป.ป.) อ้างถึงใน ภรณ์ ต่างวิวัฒน์ (2561, น.7-16) กล่าวว่า “ความรู้” หมายถึง สาระ ข้อมูล แนวคิด หลักการ ที่บุคคลรวบรวมได้จากประสบการณ์ในวิถีชีวิต ความรู้เป็นผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคมและเทคโนโลยี บุคคลเรียนรู้จากประสบการณ์ การศึกษา อบรม การรับถ่ายทอดทางวัฒนธรรม การรับรู้ การคิดและการฝึกปฏิบัติ จนสามารถสรุปสาระความรู้และนำไปใช้ประโยชน์ได้หรือพัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้น

3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โดยภาพรวมมีส่วนร่วมในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกออกรายละเอียดแต่ละด้าน พบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในระดับมาก ในการดำเนินกิจกรรม การลงทุน/การปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ตามลำดับ อยู่ในระดับปานกลาง คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการวางแผนของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับ ศุภชัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

ใจยอด (2555, น. 86-87) พบว่าสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีส่วนร่วมในกิจกรรมการดำเนินโครงการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ 1) ได้ร่วมกิจกรรมกลุ่มที่เกิดรายได้ ลดรายจ่าย 2) ได้ร่วมรับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ในการกำหนดโครงการของกลุ่ม 3) ได้ร่วมวางแผนการดำเนินงานในรอบปี 4) ได้ร่วมเรียนรู้วิชาการแผนใหม่ ตลอดจนให้รู้คุณค่าของการใช้แรงงานทรัพยากร ในท้องถิ่น 5) ได้ร่วมประชุมหารือกันในกลุ่มให้ทราบความต้องการของสมาชิก/การใช้ทรัพยากร 6) ได้ร่วมส่งเสริมการออมเงิน การจัดทำบัญชีครัวเรือน เช่นเดียวกับ วีระวิทย์ ปถวินิธิ (2556, น. 78-79) พบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก การผลิตสินค้าและให้บริการแก่กลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด การพัฒนาคุณภาพสินค้า/บริการของกลุ่ม และน้อยที่สุดคือการควบคุมตรวจสอบการดำเนินธุรกิจกลุ่ม 2) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก มีเพื่อนเพิ่มจากการเป็นสมาชิกอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาการยอมรับจากชุมชนในการร่วมดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และน้อยที่สุดคือการได้รับผลกำไรจากการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม 3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก การติดตามและการรับรู้ความก้าวหน้าของกลุ่มอยู่ในระดับมากที่สุด การติดตามและการดำเนินงานของกลุ่ม และการ ประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่มอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. แรงจูงใจในการมีส่วนร่วมการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

ระดับแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร พบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมี ระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับมากที่สุด 10 ประเด็น โดยต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิต มากที่สุด รองลงมา 3 อันดับแรก คือ ต้องการ เครือข่ายการตลาด ต้องการมีอาชีพเสริม ค่าตอบแทนและรายได้เสริม และต้องการความรู้และเทคโนโลยีการเกษตรแผนใหม่ สอดคล้องกับ วีระวิทย์ ปถวินิธิ (2556, น. 78) พบว่าแรงจูงใจที่ทำให้เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคือต้องการติดต่อกับ เจ้าหน้าที่ รองลงมาคือต้องการมีเพื่อนและเครือข่ายการตลาด เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม และต้องการพัฒนาคุณภาพ ชีวิต ต้องการความรู้และเทคโนโลยีการเกษตรแผนใหม่ ต้องการมีอาชีพเสริม ค่าตอบแทน และรายได้เสริม ได้รับการชักชวน ของสมาชิกและการประชาสัมพันธ์และต้องการได้รับการสนับสนุนเงินดอกเบี้ยต่ำ

5. การได้รับการสนับสนุน และปัญหาในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร สามารถนำมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

5.1 การได้รับการสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ โดยภาพรวมได้รับอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา รายละเอียดแต่ละด้าน พบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรได้รับการสนับสนุนอยู่ในระดับมาก จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตร โดยได้รับความรู้มากที่สุด รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง คือ การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่รัฐ เช่น ครู, นักพัฒนาชุมชน โดยได้รับความรู้มากที่สุดเช่นกัน และการได้รับการสนับสนุนจากผู้นำหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต. โดยได้รับเป็นปัจจัยการผลิตมากที่สุด อยู่ในระดับน้อย คือ การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่บริษัทเอกชน และการได้รับ การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน โดยได้รับการสนับสนุนด้านเงินทุนน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ดร.ณิ สงเสริม (2556, น. 52) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนจังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ ได้รับการสนับสนุนในการอบรมให้ความรู้ด้านเคหะกิจเกษตร รองลงมาคือได้รับการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต ได้รับการ สนับสนุนสินเชื่อให้แก่สมาชิกกลุ่ม และได้รับการสนับสนุนด้านอื่น ๆ

5.2 ปัญหาในการมีส่วนร่วมการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร พบว่าในภาพรวม สมาชิก กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อย 4

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

ประเด็น ได้แก่ ปัญหาการมีส่วนร่วมในการวางแผน ปัญหาการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ปัญหาการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และปัญหาการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับ วีระวิทย์ ปถวิณิธิ (2556, น. 79) พบว่าปัญหาในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ได้แก่ ปัญหาการมีส่วนร่วมในการวางแผน ปัญหาการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ปัญหาการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และปัญหาการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกับ ศุภชัย ไชยอด (2555, น. 88-89) พบว่าสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีปัญหาในการดำเนินกิจกรรมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในด้านคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่ม ด้านการดำเนินงาน และด้านเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

6. การทดสอบสมมติฐาน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า มี 4 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มี 3 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวก คือ ระดับความรู้เกี่ยวกับดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ระดับแรงจูงใจ และระดับปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เป็นไปในทิศทางเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มีผลมาจากสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอยู่ในระดับสูง ทำให้โอกาสการเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่มีแรงจูงใจเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานมาก ทำให้สมาชิกกลุ่มต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากขึ้น หากสมาชิกกลุ่มมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทำให้การเข้ามามีส่วนร่วมทำกิจกรรมของกลุ่มมากขึ้นตามไปด้วย และมี 1 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบ เมื่อสมาชิกกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่มากขึ้น ทำให้สมาชิกกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มน้อยลง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

1.1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ระดับความรู้ของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอยู่ในระดับมาก โดยได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ที่เป็นสื่อกลุ่มมากที่สุด ได้แก่ การประชุม และการฝึกอบรม ควรมีการเพิ่มแหล่งความรู้ให้กับสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในสื่อต่างๆ มากขึ้นได้แก่ สื่อออนไลน์ เนื่องจากปัจจุบันอยู่ในยุคที่เกษตรกรใช้สื่อออนไลน์มากขึ้น เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ ยูทูบ เว็บไซต์ เป็นต้น ซึ่งจะเปิดช่องทางเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ที่รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์

1.1.2 จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผนของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไม่มีความรู้ด้านการวางแผน ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนการปฏิบัติงาน ให้แก่ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ในการคิดวิเคราะห์การวางแผนการปฏิบัติงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โดยให้ตระหนักถึงศักยภาพ และความเป็นไปได้ในการพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

1.1.3 จากผลการวิจัยพบว่า การได้รับการสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ โดยภาพรวมได้รับอยู่ในระดับปานกลาง โดยได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด ในด้านองค์ความรู้ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น ควรมีการบูรณาการกับหน่วยงาน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

ที่เกี่ยวข้อง มาสนับสนุนองค์ความรู้ ปัจจัยการผลิต หรือเงินทุน เพื่อพัฒนากลุ่มตามความต้องการมากขึ้น และทำให้การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีความต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น

1.1.4 จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผนของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อยู่ในระดับปานกลาง ในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ควรมีการกำหนดโครงสร้างและบทบาทของคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรให้ชัดเจน เพื่อให้คณะกรรมการและสมาชิกได้รู้ถึงหน้าที่และบทบาทของตนเอง สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

1.2.1 จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร พบว่าในภาพรวม สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรนำประเด็นปัญหาและการเสนอแนะของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมาพิจารณา เพื่อวางแผนในการหาแนวทางแก้ไขและปรับปรุงการดำเนินงาน

1.2.2 จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการวางแผนของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อยู่ในระดับปานกลาง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้กับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินผล และการวางแผนการพัฒนาในกลุ่ม

1.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.3.1 จากผลการวิจัยพบว่า สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเสนอแนะเกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมปรับทัศนคติ และการกำหนดเป้าหมายเดียวกันของกลุ่ม กรมส่งเสริมการเกษตร ควรมีแผนส่งเสริมการจัดอบรมพัฒนาศักยภาพของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร การจัดกระบวนการเรียนรู้เวทีชุมชนให้คณะกรรมการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเพื่อนำไปพัฒนาคณะกรรมการภายในกลุ่มและสมาชิกภายในกลุ่ม

1.3.2 จากผลการวิจัยพบว่า การได้รับการสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ โดยภาพรวมได้รับอยู่ในระดับปานกลาง โดยได้รับการสนับสนุนในด้านเงินทุนน้อยที่สุด อาจเป็นผลทำให้การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไม่มีความต่อเนื่อง หน่วยงานควรมีการบูรณาการร่วมกันในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านองค์ความรู้ ปัจจัยการผลิต และเงินทุน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความคาดหวัง ของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อำเภอตะกั่วทุ่งจังหวัดพังงาต่อการดำเนินงานของกลุ่ม เนื่องจากความคาดหวังของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีผลต่อการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ให้ไปในแนวทางที่ถูกต้องและตรงประเด็นมากที่สุด

2.2 ควรมีการศึกษาถึงความยั่งยืนและความต่อเนื่อง ในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการส่งเสริมของทางราชการ เนื่องจากผลการดำเนินงานต่างๆ ภายหลังจากส่งเสริมนั้นขาดความต่อเนื่อง และขาดหายไปเมื่อสิ้นสุดโครงการ

2.3 ควรทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วม ของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อำเภออื่นๆ ในจังหวัดพังงา เนื่องจากการเข้ามามีส่วนร่วมและบริบทของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในอำเภออื่นๆ มีความแตกต่างกัน ทำให้แนวทางและวิธีการส่งเสริมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีความแตกต่างกันด้วย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

เอกสารอ้างอิง

จารีพร บุตรสระเกษ. (2556). การดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อำเภอนาดัง จังหวัดเลย. (วิทยานิพนธ์ปริญญา

เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี

ดร.ณิ สงเสริม. (2556). การดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน จังหวัดอุบลราชธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตร

ศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ ไม่ได้ ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

บุญเลื่อน วงศ์หาญ. (2551). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรต่อการดำเนินงานกองทุนของกลุ่มใน

จังหวัดตาก ปี 2550 (รายงานการวิจัย). สำนักงานเกษตรจังหวัดตาก, ตาก.

ภรณ์ ต่างวิวัฒน์. (2561). การจัดการความรู้ ภูมิปัญญา และนวัตกรรมเกษตร. ใน *ประมวลสาระชุดการจัดการความรู้*

ภูมิปัญญา และนวัตกรรมเกษตร (หน่วยที่ 1, น. 7-16). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วีระวิทย์ ปถวินิจิ. (2556). การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ศุภชัย ใจยอด. (2555). การมีส่วนร่วมและบทบาทของสมาชิกในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อำเภอเมือง

แม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

สกาวรัตน์ เมืองงาม. (2554). การดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดสุรินทร์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตร

มหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ ไม่ได้ ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช, นนทบุรี.

สำนักงานเกษตรอำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา. (2562). แผนพัฒนาการเกษตรอำเภอตะกั่วทุ่ง.

Cronbach, Lee J. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. 3rd ed. New York: Harper.

Yamane, Taro. (1967). *Statistics : An Introductory Analysis*. 2nd ed. New York: Harper.